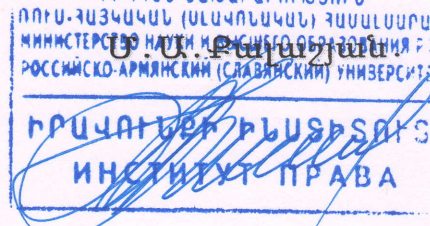

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՌԻՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝

Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն

«04» հունիսի 2025 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի

Ամբիոն՝ քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության

Հեղինակ՝ Հակոբյան Կ. Ռ.

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ «Պրոբացիայի ծառայությունը Հայաստանի Հանրապետությունում»

Մագիստրոս կրթական ծրագիր՝ 042101.04.7

«քրեական իրավունք և դատավարություն»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.7

Դասընթացի անոտացիան

Դասընթացը նվիրված է ՀՀ ստուգողական ծառայության իրավական կարգավիճակի, գործունեության սկզբունքների, նպատակների, գործառույթների, ինչպես նաև միջազգային ստանդարտների համեմատության և քրեական պատժի համակարգում նրա դերի ուսումնասիրությանը: Ուսանողները կծանոթանան պայմանական դատապարտման, պատժի անհատականացման, վերահսկողության և սոցիալական վերաինտեգրման գործիքակազմին:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները

Նպատակ՝

Ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ և հմտություններ՝ պայմանական դատապարտման և ստուգողական ծառայության իրականացման իրավական հիմքերի վերաբերյալ:

Խնդիրներ՝

- Ուսումնասիրել ստուգողական ծառայության ստեղծման հիմքերը և զարգացումը ՀՀ-ում
- Բացահայտել ծառայության գործառույթները, իրավական կարգավորումը և տեղը քրեաիրավական համակարգում
- Վերլուծել պրոբացիայի տեսակները՝ դատական, հետդատական, հետվարչական
- Հասկանալ ստուգողական ծառայության փոխգործակցությունը այլ մարմինների հետ
- Համեմատել ՀՀ և այլ երկրների պրոբացիայի մոդելները

Դասընթացի օբյեկտը և առարկան

- **Օբյեկտ՝** Քրեաիրավական և քրեակատարողական հարաբերություններ
- **Առարկա՝** Ստուգողական ծառայության գործունեությունը և իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում

Դասընթացի մուտքային պահանջները

Բակալավրիատի շրջանակում քրեական իրավունքի և քրեակատարողական իրավունքի հիմքերի իմացություն:

Ձեռք բերվող գիտելիքներ և կարողություններ

Գիտելիքներ`

- Ստուգողական ծառայության իրավական կարգավիճակ և կառուցվածք
- Քրեաիրավական հիմքեր` պայմանական դատապարտում, պատժի հետաձգում
- Միջազգային ստանդարտներ (ԵԽ, ՄԱԿ)

Հմտություններ`

- Անձի սոցիալական վերաինտեգրման պլանի մշակում
- Վերահսկողական մեթոդների կիրառում
- Ռիսկերի գնահատում և զեկույցների պատրաստում

Կարողություններ`

- Վերլուծել ստուգողական մարմինների գործունեությունը
- Իրավաբանական փաստաթղթերի կազմում
- Համեմատական գնահատում` իրավական և կազմակերպչական հիմքերով

Դասավանդման մեթոդներ

Լեկցիաներ, գործնական վարժանքներ, սեմինարներ, խմբային քննարկումներ, փաստաթղթերի մշակում, դեպքերի մոդելավորում

Դասընթացի տեղը ծրագրում

Դասընթացը ներառված է մագիստրոսական ծրագրում (կամ հիմնական, ըստ ծրագրի)` 2 կրեդիտ աշխատատարությամբ:

Նախատեսված է ուսումնասիրման 1-ին կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքների տեսակները	Ամբողջ, ակ. ժամ.	Բաշխում ըստ կիսամյակների					
		1 Կի ս. u.	2 Կի ս. u.	3 Կի ս. u.	4 կիս. u.	5 Կիս. u.	6 Կի ս. u.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ըստ կիսամյակի ընդհանուր դասընթացի ուսուցման ծանրաբեռնվածությունը	144	144					
1.1. Լսարանային պարապմունքներ:	32	32					
1.1.1. Դասախոսություններ	16	16					

1.1.2.Սեմինարներ	16	16					
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք	112	112					
Ստուգարք							

Դասընթացի թեմատիկ պլան

Դասընթացի բաժինները և թեմաները	Ընդհանուր (ակ. ժամ)	Դասախոսություններ (ակ. ժամ)	Սեմինար (ակ. ժամ)	Պարապմունքների այլ տեսակներ (ակ. ժամ)
Թեմա 1 Ստուգողական ծառայության արանական և իրավական հիմքերը	14	1	1	11
2 Ստուգողական ծառայության ձևավորման պատմություն ՀՀ-ում	14	1	1	11
3 Պրոբացիայի համակարգի կառուցվածքը և իրավասությունները	14	1	1	11
4 Պրոբացիայի տեսակները	14	1	1	11
5 Պատժի անհատականացման և վերաինտեգրման դերակատարությունը	14	2	2	11
6 Ստուգողական ծառայության փոխգործակցությունը այլ մարմինների հետ	14	2	2	11
7 Միջազգային փորձ և համեմատական վերլուծություն	14	2	2	11
8 ՀՀ դատական և վարչական պրակտիկա պրոբացիայի ոլորտում	14	2	2	11
9 Պրոբացիայի աշխատակցի պրոֆեսիոնալ գործիքակազմը	14	2	2	11

10 Ինքնուրույն աշխատանքների պաշտպանություն, ամփոփում	14	2	2	12
Ընդամենը	144	16	16	112

Դասընթացի թեմաների բովանդակությունը

Թեմա 1. Պրոբացիայի հիմքերը և զարգացման փուլերը ՀՀ-ում

Դիտարկվում են պրոբացիայի՝ որպես պատժի այլընտրանքային համակարգի նպատակը, գաղափարախոսությունը, հիմքերը, միջազգային ընդունված սկզբունքները և Հայաստանի Հանրապետությունում դրա զարգացման փուլերը՝ օրենքների և կառուցվածքային փոփոխությունների համատեքստում:

Թեմա 2. Պրոբացիայի ծառայության իրավական կարգավիճակը և կառուցվածքը

Քննարկվում է պրոբացիայի ծառայության տեղը ՀՀ արդարադատության համակարգում, կառուցվածքը, ենթակայությունը, լիազորությունները և պատասխանատվության ոլորտները:

Թեմա 3. Պրոբացիայի տեսակները և դրանց կիրառման հիմքերը

Ուսումնասիրվում են դատական պրոբացիա, հետդատական վերահսկողություն, պայմանական դատապարտման նկատմամբ հսկողություն և այլ տեսակներ՝ օրենքով սահմանված դեպքերով:

Թեմա 4. Պրոբացիայի իրականացման ընթացակարգերը և գործիքակազմը

Քննարկվում է պրոբացիոն միջոցառումների կիրառման գործնական մեխանիզմը՝ անձի ռիսկերի գնահատում, սոցիալական վերասոցիալականացման պլանավորում, վերահսկողություն և գնահատման չափանիշներ:

Թեմա 5. Պրոբացիայի ծառայության փոխգործակցությունը այլ մարմինների հետ

Դիտարկվում են դատարանների, քրեակատարողական հիմնարկների, ոստիկանության, համայնքային կառույցների և հասարակական կազմակերպությունների հետ համագործակցության ձևերը և օրենսդրական կարգավորումները:

Թեմա 6. Պրոբացիայի արդյունավետության գնահատում և վիճակագրություն

Վերլուծվում են պրոբացիայի արդյունավետության չափման մեթոդները, պաշտոնական տվյալների ներկայացում, գնահատման ցուցանիշների վերլուծություն:

Թեմա 7. Միջազգային փորձ և համեմատական վերլուծություն

Ուսումնասիրվում են ԵՄ անդամ պետությունների, ԱՄՆ-ի, Վրաստանի և Ռուսաստանի պրոբացիայի համակարգերը՝ համեմատելով կառուցվածքային և նյութական իրավական կարգավորումները:

Թեմա 8. ՀՀ դատական պրակտիկա և օրենսդրական խնդիրներ

Քննարկվում են պրոբացիայի կիրառման հետ կապված դատական ակտեր, խոչընդոտներ և բացեր օրենսդրական դաշտում, հնարավոր բարեփոխումների ուղղություններ:

Թեմա 9. Պրոբացիայի աշխատակցի մասնագիտական հմտությունները և էթիկան

Ներկայացվում են պրոբացիայի աշխատակիցների մասնագիտական որակները, հաղորդակցման հմտությունները, զեկույցների կազմում, էթիկական սկզբունքները և անկախության պահպանումը:

Թեմա 10. Ինքնուրույն աշխատանքների ներկայացում և ամփոփում

Ուսանողները ներկայացնում են հետազոտական կամ վերլուծական աշխատանքներ՝ կապված պրոբացիայի առանձին բաղադրիչների հետ: Դասընթացն ամփոփվում է զեկույցների պաշտպանությամբ և ընդհանուր քննարկմամբ:

Դասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

Նորմատիվ իրավական ակտեր՝

- ՀՀ «Պրոբացիայի մասին» օրենք
- ՀՀ Քրեական օրենսգիրք
- ՀՀ Քրեական դատավարության օրենսգիրք
- ՀՀ կառավարության որոշում N 923-Ն՝ «Պրոբացիայի իրականացման կարգի հաստատման մասին»
- ՄԱԿ-ի Տոկիոյի կանոններ (1980թ.)՝ պատժի այլընտրանքների վերաբերյալ
- Եվրոպայի խորհրդի հանձնարարականներ՝ R(92)16, R(2000)22

Միջազգային փաստաթղթեր՝

- ԵԽ/ՄԱԿ ուղեցույցներ պրոբացիայի վերաբերյալ
- CEP (Confederation of European Probation) ռեսուրսներ
- European Probation Rules (Council of Europe, 2010)

Գիտական և ուսումնական գրականություն՝

- Ա. Ղազարյան, Լ. Ստեփանյան – «Պրոբացիայի իրավական կարգավորումները ՀՀ-ում», Երևան, 2021
- Ս. Հարությունյան – «Պրոբացիոն համակարգի ձևավորումը և գործառույթները», 2022
- Դ. Մարգարյան – «Հասարակության վերահսկման այլընտրանքային ձևերը քրեակատարողական քաղաքականությունում», 2020
- CEP Training Manual (Probation in Practice)
- ՀՀ Արդարադատության նախարարության/Պրոբացիայի ծառայության հրապարակած տարեկան զեկույցներ և վիճակագրություն